

TREND RASTA BITCOINA I NJEGOVA ULOGA NA VALUTNOM TRŽIŠTU

Ph.D. candidate Alem Kozar, MA, email: alem.kozar@iu-travnik.com

Internacionalni Univerzitet Travnik u Travniku, Bosna i Hercegovina

Prof. dr Mladen Radivojević, email: radivojevicmladen60@gmail.com

ITEP, Banja Luka

Sažetak: Popularnost kriptovaluta raste iz godine u godinu, a polako ih počinju prihvaćati i čelnici nekih zemalja, što samo daje dodatni poticaj u razvoj i rast vrijednosti takvih valuta. Iako je u preteklih nekoliko godina internet iznjedrio mnoge kriptovalute, jedina prava koja je uspjela opstati i zadržati svoj velebn status je zapravo Bitcoin. Bitcoin je postao solidan i pouzdan način štednje, baš kao i zlato. Ljudi desetljećima novcem kupuju zlatne poluge i štede na taj način jer zlatu vrijednost ne pada do te mjere da postane praktički bezvrijedno, kao što je viđeno s valutama.

Ako se trend rasta nastavi, možemo očekivati sve veću popularnost Bitcoina, što će izazvati i sve veći interes javnosti i rasprostranjenost mjesta gdje će se ova virtualna valuta moći koristiti.

Ključne riječi: Bitcion, valuta, novac, kriptovaluta, internet

TREND GROWTH OF BITCOIN AND ITS ROLE IN THE FOREIGN MARKET

Abstract: The popularity of crypts is growing year after year, and some countries are beginning to accept them, which only gives additional impetus to the development and growth of the value of such currencies. Although in the past few years the Internet has provoked many crypts, the only rights that managed to survive and retain its great status is actually Bitcoin. Bitcoin has become a solid and reliable way of saving, just like gold. People buy gold bullion for decades and save in this way because the gold value does not fall to such a degree that it becomes practically worthless, as we have seen with currencies. If the growth trend continues, we can expect the increasing popularity of Bitcoin, which will also cause an increasing public interest and the widespread distribution of the place where this virtual currency can be used.

Key words: Bitcoin, Currency, Money, Crypto-Currency, Internet

1. Uvod

U zadnje vrijeme kriptovaluta Bitcoin je u središtu pažnje cijelog financijskog svijeta. To citati pokazuju stabilan i stalan rast, devizno tržište je Bitcoin u redovima popularnih trguje imovine, a mnoge razvijene zemlje su prepoznali ovu криптовалюту kao službeni platnog instrumenta, uključujući koristeći ovu valutu možete napuniti svoj račun, gotovo svaki forex-brokera. Ono šta je Bitcoin? To je budućnost financijskog tržišta koje je uslijedilo već danas!

Slika 1. Prikaz Bitcoina

Bitkoini se stvaraju tokom vremena od strane korisnika bitcoin mreže, umjesto od strane [centralne banke](#) kao u slučaju standardnih valuta. To znači da je bitcoin "nepouzdan" i korisnici ne moraju da vjeruju u bilo kakav veći autoritet, čak ni međusobno, kako bi njihov novac bio siguran. Bitcoin nazivaju "kripto-valuta", jer je sistem zaštićen matematikom ([kriptografijom](#)) umjesto od strane centralnog organa. Decentralizacija također znači da različite osobine bitcoina, na primjer njegova vrijednost u odnosu na druge valute, broj bitcoina u opticaju, stopa inflacije, i naknade za transakcije ne mogu biti izmanipulisani od strane bilo koje pojedinačne osobe ili grupe. To također znači da i ne postoji organizacija koja "štiti" korisnike bitcoina i njegovi korisnici sami odgovaraju za svoje gubitke

Bitcoin je digitalni novac, stvoren i čuvan elektronički. Bitcoin nije printan i nije kontroliran od strane bilo koga. Proizvode ga brojni ljudi pomoću računala u cijelom svijetu koristeći software koji rješava matematičke probleme.

Bitcoin je prvi primjer ovakve valute nazvane kryptovaluta. Obzirom da je to tek početak revolucije digitalnog novca, bitcoin je najlakše objasniti uz pomoć klasičnog razvoja današnjih valuta kroz zlato. ([Poređenje Bitcoina i zlata](#))

Najbrže rastuća valuta u svijetu Bitcoin oborila je novi rekord. Investitori počinju smatrati ovu valutu novim zlatnim standardom, a zemlje poput Kine i Japana je integrišu u svoj bankarski sistem.

“Zbog svjetskih previranja i povećanja inflacije cijena Bitcoina će nastaviti rasti”, rekao je Jonathan Johnson iz Overstock.com koja je od 2014. godine počela primati plaćanje u Bitcoinu.

Oni poručuju kako je Bitcoin sigurno ulaganje.

Podsjećamo, Bitcoin je početkom 2017. godine prešao magičnu crtu postavljenu na 1.000 dolara, a u februaru je oboren rekord postavljen 2014. godine kada je maksimalna vrijednost bila 1.165 dolara.

Bitcoin, najpoznatija kryptovaluta ponovo probija najveću vrijednost ikada. Blockchain, tehnologija na kojoj leži Bitcoin, ulijeva sve veće povjerenje ljudi diljem svijeta, time i Bitcoin. Stoga, nije čudo što je Bitcoin trenutno najsnažnija i najbrže rastuća valuta u svijetu. Mnogi poslovni subjekti diljem svijeta prihvaćaju Bitcoin kao pravovaljano sredstvo plaćanja. Jedna o glavnih karakteristika mu je što nije pod kontrolom svjetskih vlada, vjerojatno ni bankara. Prije godinu dana kada je vrijednost Bitcoina bila svega 1000\$, pretpostavljalo se kako će njegova maksimalna vrijednost biti izjednačena sa uncom zlata. Danas mu je cijena višestruko veća, sa tendencijom daljnjeg rasta.

Zašto je Bitcoin toliko vrijedan? Koliko će mu vrijednost rasti? Pitanja su na koje odgovore žele znati svi koji se bave rudarenjem (miningom) Bitcoina i ulagači, ali i vodeći bankari svijeta.

Znate li uopće išta o njemu i kryptovalutama? Znate li da neke države razmišljaju o uvođenju svojih kryptovaluta koje bi bile neovisne od bankara tj. BIS (banke za međunarodna poravnanja, majke svih banaka).

Bitcoin je potpuno decentraliziran, što znači da nije u ničijem vlasništvu, nema fizičku adresu, ne kontrolira ga niti jedna udruga, banka ili država, a istovremeno je potpuno slobodan za korištenje bilo kome na svijetu, anonimno, bez potrebe za registracijom ili otvaranjem računa i bez traženja ičijeg odobrenja. Poput emaila, Bitcoine je moguće poslati bilo kome na internetu, bez posrednika, u gotovo realnom vremenu, a sve izvršene transakcije bilježe se u Bitcoin blockchain. Iako su vlasnici Bitcoina anonimni, sve financijske transakcije u Bitcoinima su javne i vidljive svakome. Osim toga, kompletan razvojni kod Bitcoina je potpuno otvoren i dostupan svakome tko ga želi proučavati ili doprinijeti zajednici.

1.1. Zašto je Bitcoin drugačiji od ostalih valuta ?

Bitcoin se koristi za kupovinu u elektroničkom obliku. U tom se smislu ne razlikuje ni od jedne druge valute (kune, dolara, eura...) kojom se također trguje digitalno. Međutim, bitcoinova najznačajnija karakteristika i ujedno najveća razlika od ostalih valuta jest što je decentraliziran. Niti jedna institucija ne kontrolira bitcoin mrežu. Trenutni pobornici bitcoina to smatraju enormnim plusom, budući da do oscilacija vrijednosti dolazi jedino zbog ljudi.

1.2. Ko izdaje Bitcoin i koliko ga ima ?

Bitcoin je nastao kao produkt ideje software developera Satoshi Nakamoto-a; elektroničko plaćanje na temelju matematičkih dokaza. Ideja mu je bila stvaranje valute bez centralne vlasti, s elektroničkim prijenosom (i to uglavnom instantnim), s vrlo malim ili nikakvim transakcijskim troškovima.

Zbog toga bitcoin ne izdaje nitko. Bitcoin nije fizički izdan u sjeni centralnih banaka, gdje ga ljudi ne mogu prebrojati i gdje banke postavljaju svoja pravila. Upravo te banke, kada upadnu u dug, jednostavno izdaju više novca što rezultira smanjenjem vrijednosti novca, tj. inflacijom.

Umjesto toga, bitcoin je stvoren digitalno, od strane zajednice kojoj se svatko može pridružiti. Bitcoinovi su rudareni (Mined) pomoću računala, tj. korištenjem procesorskog vremena i distribuirani u bitcoin mreži. Mreža također procesira transakcije napravljene pomoću bitcoina, što rezultira stvaranjem vlastite platne mreže.

Bitcoin protokol, tj. algoritam pomoću kojeg cijeli sustav funkcionira, ograničen je na izdaju 21 milijuna bitcoinova. Međutim, svaki bitcoin ima puno veću vrijednost nego tradicionalna valuta te je zbog toga podijeljen na manje dijelove, od kojih je najmanja milijunti dio, "Satoshi", nazvan po izumitelju bitcoina.

1.3. Na čemu se Bitcoin temelji?

Tradicionalne valute nekoć su se temeljile na zlatu i srebru. Teoretski, znali ste da ćete za 100 dolara dobiti određenu količinu zlata (iako to nije funkcioniralo u praksi). Bitcoin nije temeljen na zlatu, već ovisi o matematici.

Diljem svijeta ljudi koriste program koji slijedi matematičku formulu za proizvodnju bitcoina. Ta formula je javno dostupna svima, jer je napisana [OpenSource](#) kodom, tako da svatko može pogledati i uvjeriti se da radi ono za što je i stvoren.

Bitcoin nije jedina kripto valuta, te osim njega postoji još hrpa drugih valuta za više informacija o drugim najpopularnijim valutama podsjetite linkove ispod:

- [Ethereum – najpopularnija valuta nakon Bitcoina](#)
- [Litecoin – bolja verzija Bitcoina](#)

Više o OpenSource kodu možete pročitati ovdje: [OpenSource](#)

Ako ste spremni kupiti svoj prvi Bitcoin, pogledajte naš [članak](#) sa detaljnim koracima kako ga najjednostavnije i najbrže kupiti.

2. Ignorisanje Bitcoina kod centralnih banaka

Centralne banke ne mogu ignorisati uspon digitalnih valuta, poput bitcoina, koji mogu predstavljati rizik za stabilnost finansijskog sistema, objavila je Banka za međunarodna poravnanja (BIS) u svom tromjesečnom pregledu.

BIS smatra da bi monetarne vlasti u svijetu trebale razmisliti kako preuzeti izdavanje digitalnih valuta te koje bi značajke one imale. Takva su razmišljanja najaktuelnija u državama u kojima korištenje gotovine ubrzano opada, poput Švedske. Centralne banke u donošenju takve odluke ne bi trebale uzeti u obzir samo pitanja privatnosti ili efikasnosti u platnom sistemu, već i ekonomske, finansijske i monetarne posljedice, smatraju u “centralnoj banci svih centralnih banaka”.

Rastuća popularnost bitcoina s razvojem mobilnih plaćanja navela je centralne banke da obrate pažnju na njih. Tako je guverner Banke Engleske Mark Carney ocijenio kako su digitalne valute dio potencijalne revolucije u finansijama. Holandska centralna banka je nedavno kreirala vlastitu digitalnu valutu, doduše samo za internu upotrebu. Dužnosnici američke centralne banke FED, također, ispituju mogućnosti izdavanja takve valute, iako je u martu član FED-a Jerome Powell izjavio kako još postoje značajni problemi koje treba ispitati, poput ranjivosti na računarske napade, zaštite privatnosti i sprečavanja krivotvorenja. Prema mišljenju stručnjaka BIS-a, jedna od opcija bilo bi kreiranje digitalne valute za javnu upotrebu na čije bi izdavanje imala pravo samo određena centralna banka. Digitalna valuta bi bila direktno promjenjiva u gotovinu. No, tu bi mogao nastati problem za komercijalne banke jer bi se mogle suočiti s naglim povlačenjem gotovine i tako ostati bez depozita. Inače, cijena bitcoina se u ponedjeljak značajno oporavila, skočivši s nivoa od 2951 dolara, koliko je vrijedio u petak, na 3968 dolara.

3. Zašto je Bitcoin toliko popularan?

Svako će, naravno, vidjeti ono šta njemu odgovara: Deflatorska valuta – postoji jasno određen krajnji (ukupan) broj BTC-ova (21.000.000). Ovo znači da ne može da se pojavi „autoritet“ koji bi krenuo da štampa novce arbitrarno, tražeći od nas da vjerujemo da sve više isprintanog novca ima stalno istu vrijednost. Sve je definisano u originalnom algoritmu i niko ne može da promjeni algoritam. Anonimnost transakcije – dakle ovo je zaista pravi digitalni ekvivalent gotovine, sa svim dobrim i lošim stranama toga. Sigurnost transakcije – relativna transparentnost cjelog procesa, odnosno nemogućnost višestruke upotrebe istog BTC-a Peer-to-peer tehnologija – nema jedne tačke (IT banke ili card procesora) koja može da otkáže, istovremeno rade desetine hiljada računara širom sveta.

Rudarenje (eng. mining) je osnovna funkcija BTC, koji je istovremeno i valuta i način plaćanja. Svaka transakcija je predmet obrade svakog u mreži ko je uključio svoje računare u izračunavanje komplikovanih problema, sa zajedničkim ciljem da obezbijede sigurnost transakcija (kao i njihovu anonimnost i neopozivost). Za nagradu dobijaju odgovarajući dio novostvorenih BTC.

Zbog čestih i drastičnih promjena vrednosti ove valute koje idu i do 10 odsto dnevno, mnogi se upuštaju u standardne berzanske špekulacije – prodaj skuplje, kupi jeftinije. Naravno, kao i na svakoj valutnoj berzi, neki u ovim transakcijama dobijaju, a neki gube.

4. Petnaest načina kako da dođete do svog prvog Bitcoina

Najteže je zaraditi prvi bitcoin. No, nakon što učinite jednom taj pothvat, sljedeći se lakše osvajaju. Ne postoji savršen način da nabavite bitcoin, ali uz razne opcije na raspolaganju,

jedna od njih će vam sigurno pomoći. Zato vam donosimo 15 načina na koji možete nabaviti svoj prvi bitcoin.

1. Kupiti od online trgovca

Najlakši način da nabavite bitcoine je da ih kupite. Online trgovci čine ovaj proces jednostavnim. Stranice kao što su [Coinbase](#) dopuštaju vam kupiti bitcoine vašom lokalnom valutom. Samo se morate registrirati i potvrditi vaš bankovni račun i možete odmah početi s kupnjom bitcoina.

2. Kupite od lokalnog trgovca

Ako niste zainteresirani dati online servisu svoj identitet i financijske podatke, uvijek možete koristiti web-mjesta kao što su [LocalBitcoins](#) gdje možete naći kupca u svojoj blizini i kupiti bitcoin od njega gotovinom. No, uz LocalBitcoins, često ćete platiti bitcoin više nego što je njegova tržišna cijena. To daje profit osobama koje se time bave.

3. Pronađite [Bitcoin bankomat](#)

U Hrvatskoj je bankomat postavljen u kafiću [History](#) u Tkalčićevoj 68, u Zagrebu. Radi se o dvosmjernom bitcoin bankomatu kanadske kompanije [Bitaccess](#). Dvosmjerni bankomat znači da osim što je moguće kupovati bitcoine za kune, moguće je i prodavati bitcoine za kune.

4. Putem berzi

Kako se pojavljuju novi trgovci koji stvaraju nova tržišta, tako se i broj opcija svakim tjednom povećava. Postoje potpuno razvijene burze gdje možete čuvati svoj novac i mijenjati ga s tradicionalnim i drugim digitalnim valutama. S druge strane, neki su više ograničeni samo na čuvanje vašeg novca. Trenutno je većina u svijetu orijentirana samo čuvanju, dok je na vama da odlučite na kojoj ćete burzi trgovati. Naravno, najbolje burze ovise i o mjestu prebivališta. Na [Buying Bitcoins Wiki](#) možete pogledati listu većih burza i kojim sve valutama one trguju. Treba napomenuti da se ta lista mijenja iz tjedna u tjedan, kako sam Bitcoin raste, tako da se popis konstantno povećava.

5. [Rudarenjem](#)

Naravno, glavna tema u svijetu bitcoina je rudarenje. Ukratko, rudarenje je postupak u kojem vi trošite snagu svog računala kako bi on radio na algoritmu i pritom „kopao“ bitcoine. Postoje i posebni računalni dijelovi orijentirani samo prema tome. Međutim, u 2016. rudarenje se više ne isplati, barem što se tiče bitcoina. Svatko tko vam kaže da se može zaraditi, pogotovo sa klasičnim računalom, je dezinformiran.

6. Kupite hardver koji će za vas rudariti

Ako se ne želite baviti održavanjem rudarenja bitcoina i bukom hardvera prilikom vlastitog rudarstva, uvijek možete online kupiti računalnu snagu za sudjelovanje u rudarstvu poput [Genesis rudarstva](#).

7. [Bitcoin slavine](#)

Popularan izbor koji je u potpunosti anoniman i ništa ne košta su [‘Bitcoin slavine’](#). Tvrtke će vam platiti bitcoinimada radite određene stvari kao što su na primjer gledanje oglasa, ankete, posjetite web stranice i još mnogo toga. To je sjajan način da zaradite svoj prvi bitcoin ako ste spremni izdvojiti poprilično mnogo vremena.

8. Donacije

Ako upravljate bilo kakvim slobodnim web sadržajem kao što su blog ili jednostavne web aplikacije, možete staviti svoj javni ključ na stranicu i zamoliti za donacije u bitcoinima.

9. [Dijelite savjete](#)

[Changetip](#) korisnicima omogućuje da daju savjete ljudima na mnogim društvenim mrežama i zauzvrat najbolje i najažurnije plaćaju. Trenutno možete savjetovati na Reddit, Twitteru,

Google+, Facebooku i brojnim drugima. Ako ste česti dio zajednice koji stalno dijeli savjete, piše kvalitetne komentare i saznanja onda lako može zaraditi od toga.

10. Primate svoju plaću u bitcoinima

Ako ste trenutno zaposleni, malo je vjerojatno da je vaša tvrtka spremna isplatiti vašu plaću u bitcoinima. Ako oni neće, ali vam omogućuju direktan polog, dio pologa možete postaviti na Bitwage. [Bitwage](#) je usluga koja dopušta svakome na platnoj listi da bude isplaćen u bitcoinima.

11. Prihvati bitcoin kao trgovac

Ako se bavite prodajom proizvoda ili usluga, uvijek možete prihvatiti bitcoin kao opciju plaćanja. U tome vam može pomoći i [Coinbase](#) koji ima trgovački program koji vam pomaže da postavite ono što vam je potrebno za početak prihvatanja bitcoina.

12. Prodaj stvari za bitcoine

[CryptoThrift](#) vam omogućuje prodavati za bitcoine. Funkcionira kao Ebay za bitcoine. Možete i prodavati ali i **kupovati**.

13. Kupite ih na Amazonu

[Purse.io](#) vam omogućuje povezivanje s osobama koje žele kupiti predmet na Amazonu za bitcoine. Potrošite svojulokalnu valutu na stavku koju želite kupiti, anonimno im ga pošaljite, a oni će vam platiti protuvrijednost u bitcoinima.

14. Oglašavajte vašu Bitcoin adresu

Bitcoin zajednica ima brojne priče o ljudima koji su stavljajući svoje adrese negdje dobili tonu novca. [Najbolji primjer](#) je student koji je zaradio više od 24.000\$ mahanjem transparentom na sportskom događanju njegova fakulteta na kojem se nalazila njegova Bitcoin adresa.

15. Uzmite na kredit

Ovu vrstu usluge na primjer nudi [BTCjam](#). No, ako se odlučite na kredit, imajte na umu da ćete taj kredit morati isplatiti u bitcoinima.

5. Osnovna pravila za početnike Bitcoina

Trenutno se vode rasprave treba li tretirati Bitcoin kao valutu ili kao robu. U oba slučaja ima podršku Bitcoin zajednice, te Bitcoin može i mora biti i jedno i drugo – roba i valuta.

Kako cijena Bitcoina varira i radi skokove u jednom danu (po čak nekoliko stotina kuna), pruža se prilika za ulagače da zarade na trgovanju ove kriptovalute. Neovisno misle li ulagati dugoročno ili kratkoročno i u spekulativnom području.

5. 1. Osnovni proces trgovanja je sličan trgovanju dionicama.

Ako kupite Bitcoin po jednoj cijeni i prodate po nekoj većoj cijeni, vi zaradite na razlici kupovne i prodajne cijene, minus provizija koja se automatski odbije. No ako cijena pada, dolazite u nezgodnu situaciju da prodate Bitcoin i izgubite dio uloženog ili čekate u nadi da će cijena narasti ponovno iznad kupovne cijene. Rizik uvijek postoji i cijena Bitcoina može i rasti i padati.

Dvije su vrste Bitcoin ulagača: kratkoročni i dugoročni ulagači. Ove dvije grupe ulagača su klasificirane po tome koliko dugo drže svoje Bitcoine.

Dugoročni ulagači – oni “studiraju” Bitcoin. Proučavaju ga i posvećuju mu puno vremena, te prate povijesni razvoj Bitcoina kao kriptovalute. Kako je Bitcoin realtivno nova tehnologija i valuta, dugoročni ulagači smatraju dobrom idejom držati i čuvati svoje Bitcoine. I većina Bitcoin korisnika smatra dobrom idejom držati Bitcoine u svojoj bitcoin aplikaciji popularno

nazvanoj – Bitcoin novčanik (bitcoin wallet). Ta sugestija proizlazi iz pretpostavke kako sve više ljudi koristi ovu kriptovalutu, te se tek sprema masovna adaptacija.

S druge strane imamo kratkoročne ulagače koji koriste Bitcoinove skokove u cijeni. Oni iskoriste jednu od karakteristika Bitcoina, a to je njegova nestalnost/nestabilnost (volatility) koja dozvoljava da cijena naraste u nekoliko sati i po nekoliko tisuća kuna. Isto tako cijena može i pasti po nekoliko stotina kuna dnevno.

Nestabilnost se iz godine u godinu smanjuje kako sve više ljudi prihvaća i koristi ovu kriptovalutu. Bitcoin je sigurniji za ulagače danas nego što je bio prije nekoliko godina.

Bitcoin trovanje može biti profitabilno, no nije jednostavno zaraditi. Ulagачi često krivo procjenjuju Bitcoin trovanje. Puno toga ovisi o tome kako se tržište ponaša i mogu se pratiti neke pravilnosti i kretanje tržišta (market movement pattern).

Za početnike koji žele profitirati savjetuje se:

- nikada ne ulažite niti kupujte Bitcoine od jednom, bolje je kupovati po različitim cijenama i uložiti manje iznose
- nikada ne ulažite svu svoju ušteđevinu koju odvajate godinama
- iskoristite Bitcoin burze i tehnologiju za automatiziranu kupnje i prodaje
- razumjevanje i proučavanje tržišta je ključno, no za proučavanje treba uložiti puno vremena, koncentracije i truda
- znati kada iskeširati, bitno je ostati fokusiran, izbaciti emocije i ostati profesionalan
- investitori moraju biti svjesni da je gubljenje uloženog novca isto dio trovanja poput profita, i gubitak je integralni dio trovanja

6. Uspon i eventualni pad Bitcoina

Dode li bitcoin u skorije vrijeme do svog kraja to neće biti zato što su potražnja i potreba za njim istopile nego upravo suprotno, zato što će postati prevelike da bi njegove tehničke postavke to izdržale. Mediji kao da se ne mogu odlučiti koja je budućnost digitalne valute bitcoin, pa tako dok ga jedni zbog rastuće potražnje, cijene i prometa vole isticati kao odličnu priliku za investitore, drugi mu već neko vrijeme najavljuju skori nestanak.

Primjerice kad je u siječnju jedan od ključnih programera Mike Hearn objavio da se povlači iz projekta bitcoin jer je ovaj osuđen na propast, a cijena valute u jednom danu pala za deset posto, mnogi su spremno prihvatili tu vijest kao siguran znak da je kraj Bitcoina i digitalnog novca pred vratima. Rijetki su se pak potrudili s razumijevanjem pročitati što Hearn doista ima za reći o bitcoinu, a kamoli staviti to u tehnološki i društveni kontekst. No Hearnova kritika je odlična osnova za analizu budućnosti digitalnog novca, posebice ako u uzmemo u obzir da je sukus njegove poruke da će bitcoin u ne tako davnoj budućnosti prerasti svoj softverski kapacitet.

Ipak da krenemo redom, ne bi bilo zgorega pojasniti čitateljima što je uopće bitcoin, čemu služi, te što je kod njega tako revolucionarno.

S jedne strane to je novac kao i svaki drugi dok je suštinska razlika tek u činjenici da je zamišljen kao demokratska valuta za sigurnu i anonimnu novčanu razmjenu, a bez da iza nje stoji centralni autoritet, recimo neke od nacionalnih banaka. Stjecajem okolnosti danas mnogi osporavaju i njegovu demokraciju, ali vratit ćemo se na to nešto kasnije. Kao i kod većine suvremenih valuta vrijednost mu se temelji prije svega na potražnji i uvjerenju korisnika u njenu vrijednost, a ne na rezervama objektivnih dobara (kao što je slučaj s tzv. zlatnim

standardom). Iako je često na zlu glasu jer se koristi za plaćanje ilegalnih dobara, ta ga činjenica uopće ne izdvaja od drugog novca, poput hrvatske kune kojom je podjednako moguće plaćati i dječji vrtić i dječju pornografiju. Istina je da je zaobilazeći državne propise i barijere uvelike olakšao razmjenu unutar sive ekonomije ali je isto tako istina i da je kriminalni novac i prije s lakoćom nalazio načine da zaobiđe zakonske barijere, koje su pak puno veći problem predstavljale običnim građanima kad bi željeli primjerice poslati neki novac rodbini u inozemstvo ili naplatiti izradu web stranice, a da pritom izbjegnu nepotrebno plaćanje naknade bankama ili troškove konverzije valute.

7. Novac koji ne postoji

Korištenje i pohrana bitcoina danas je banalno jednostavno, bilo da koristite neku od digitalnih lisnica na internetu ili da ste na svoje računalo ili mobitel skinuli neku aplikaciju, vaša lisnica posjeduje jednu ili više adresa od 24-36 alfanumeričkih znakova, a koja služi da na nju primete novac ili pak da identificira pošiljatelja novca. Zanimljivo je da sam novac kao takav ne postoji, nije nigdje pohranjen i ne može se kopirati ili lažirati. Umjesto toga postoje samo bilješke o transakcijama, pohranjene u bazi podataka nazvanoj »Block chain« a koja je distribuirana među svim »čvorovima« (distribucijskim jedinicama) koji sudjeluju u izvršavanju protokola Bitcoin. Block chain tehnologija je osnova bitcoina ali i svih drugih od stotina danas postojećih digitalnih valuta (često nazvanih i kriptovalutama zato što koriste kriptografiju za osiguravanje podataka o transakcijama). Ta je tehnologija je izrazito inovativna te je danas brojne financijske kompanije ubrzano nastoje implementirati u vlastite poslovne procese.

Među inovativnim tehnološkim rješenjima Block chain tehnologije je i »rudarenje« novca.

8. Rudarenje Bitcoina

Prije toga dobro je postaviti pitanja koliko je bitcoin uistinu revolucionaran i koliko je ispunio očekivanja? Zamišljen je kao potpuno demokratski reguliran financijski instrument (njime upravljaju isključivo »rudari«) koji dokida potrebu za posredništvom tradicionalnih financijskih ustanova pri plaćanju. Nije stoga čudno da mnogi koji su odustali od ideje da će demokratski izbori donijeti značajne promjene prigrlili upravo bitcoin kao sredstvo promicanja društvene revolucije. No bitcoin nije »magični metak« društvene promjene, premda definitivno može poslužiti kao jedan od kotačića u njezinu mehanizmu. Recimo čak i oni koji rade preko interneta i primaju svoje plaće u kriptovaluti obično trebaju klasični novac da bi platili stanarinu i kupili hranu. Tu na scenu stupaju mjenjačnice kriptovaluta kao novi tip moćnih posredničkih financijskih ustanova, ali i klasične banke, čiji su računi i bankomati još uvijek uglavnom nezaobilazni.

Pitanje demokratičnosti je posebna priča, jer se inicijalna romantična ideja o tome da će bitcoin »rudariti« mali korisnici na svojim računalima otopila ubrzo nakon što su proizvođači hardvera na tržište izbacili uređaje s čipovima dizajniranim upravo za rudarenje. Rudarenje na stolnim računalima brzo je postalo manje profitabilno od troška struje potrebne za rad računala, a čitav se posao koncentrirao u rukama male skupine ljudi, pretežno u Kini. U lipnju prošle godine objavljeno je primjerice da je jedna skupina, organizirana u rudarske zadrugue nazvane bazenima, došla u posjed 51 posto procesorske snage za rudarenje bitcoina. Sjetimo li se da su rudari ti koji bilježe blokove sa zapisima o provedenim platnim transakcijama

shvatit ćemo da se radi o vrlo opasnom presedanu koji bi omogućio da napadnu mrežu intervenirajući u zapise, pa ponovno plaćaju već potrošenim novcem.

9. Zaključak

S obzirom na to da se broj korisnika bitcoina udvostruči na godišnjoj bazi, što mrežu čini hronično opterećenom, sve je izglednije da bi rješenje problema moglo doći prekasno da spasi bitcoin od gubitka povjerenja korisnika. A i kada rješenje dođe ono će dakako biti po mjeri kineskih rudarskih magnata i snažnih bitcoinskih kompanija. Dođe li bitcoin u skorije vrijeme do svog kraja to neće biti zato što su potražnja i potreba za njim istopile nego upravo suprotno, zato što će postati prevelike da bi njegove tehničke postavke to izdržale. Ako i kad se to dogodi među stotinama novih kriptovaluta kojima se trguje na internetskim mjenjačnicama već postoji niz onih koje su dizajnirane da izbjegnu probleme s kojima se suočava bitcoin i savršeno spremne preuzeti njegovo mjesto.

